

ชื่อสมุนไพร หญ้าดอกขาว

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cyanthillium cinereum* (L.)

H.Rob.

ชื่อสามัญ Little ironweed, Ash-coloured fleabane, Ash-coloured ironweed, Purple fleabane, Purple-flowered fleabane

ชื่อท้องถิ่น หญ้าสามวัน (เชียงใหม่), เสือสามขา (ตราด), ถั่วแระดิน ฝรั่งโคก (เลย), ก้านรูป ต้นก้านรูป (จันทบุรี), หนาดหนา (ชัยภูมิ), หญ้าละออง หญ้าดอกขาว หญ้าหมอน้อย หมอน้อย (กรุงเทพฯ)

ที่มา : ไทยแลนด์พลัส (2564)

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ล้มลุกขนาดเล็ก อายุ 1-5 สูง 20-80 เซนติเมตร ลำต้นตั้งตรงแตกกิ่งก้านน้อย กิ่งและก้านเรียวย มีลักษณะเป็นร่องและมีขนสีเทาขึ้นปกคลุม มีลายเส้นขนขึ้นตามข้อ ขยายพันธุ์โดยใช้เมล็ด เป็นพรรณไม้กลางแจ้ง ต้องการน้ำและความชื้นปานกลาง เจริญเติบโตได้ตลอดทั้งปี พบได้ทั่วไปตามสนามหญ้า ที่รกร้าง และทุ่งนาชายป่า

ใบ ใบเป็นใบเดี่ยว ออกเรียงสลับ ลักษณะรูปไข่ รูปไข่กลับ รูปขอบขนาน รูปแถบ หรือรูปใบหอก ปลายใบมนหรือแหลม โคนใบมนหรือแหลม ส่วนขอบใบหยักหรือจักเป็นฟันเลื่อย ใบมีขนาดกว้างประมาณ 1.5-3 เซนติเมตร และยาวประมาณ 3.5-6.5 เซนติเมตร หลังใบมีเส้นใบชัดเจน มีสีเขียวเข้ม มีขนทั้งสองด้าน ใบที่บริเวณโคนต้นมีขนาดใหญ่กว่าใบที่อยู่ปลายยอด

ดอก ออกดอกเป็นช่อกระจุกแน่นบริเวณปลายยอด มีดอกย่อยประมาณ 20 ดอกต่อช่อ ดอกออกรวมกันเป็นช่อแยกแขนง รูปคล้ายช่อเชิงหลั่น กว้างประมาณ 5-15 เซนติเมตร และยาวประมาณ 5-35 เซนติเมตร มีใบประดับลักษณะเป็นรูปคล้ายระฆัง 4 ชั้น ดอกย่อยมีขนาดเล็ก ลักษณะของดอกย่อยเป็นหลอดยาวประมาณ 7 มิลลิเมตร กว้างประมาณ 3 มิลลิเมตร สีม่วงอ่อนอมสีแดง สีม่วง หรือสีชมพู เมื่อดอกบานเต็มทีสีดอกจะจางลง ดอกแก่จะเปลี่ยนเป็นสีขาว เมื่อดอกร่วงโรยแล้วจะเห็นผลเป็นรูปทรงกระบอก

ผล ผลชนิดผลแห้งเมล็ดล่อน มีเมล็ดเดี่ยว ลักษณะเป็นรูปทรงกระบอกแคบสีน้ำตาลเข้ม เปลือกแข็ง และแห้งไม่แตก ยาวประมาณ 1.5-2 มิลลิเมตร ด้านบนมีขนสีขาวปกคลุม ผลเป็นพู่แตกบาน ช่วยทำให้เมล็ดลอยไปตามลมได้

การนำไปใช้ประโยชน์

สมุนไพรดอกขาวมีความปลอดภัยสูง มีสรรพคุณมาก รับประทานง่าย มีรสชาติอร่อย จึงพัฒนาเป็นยาในรูปแบบซง แบบซาซง แบบแคปซูล แบบลูกอมเม็ดแข็ง แบบลูกกวาดนุ่ม แบบหมากฝรั่ง แบบแผ่นฟิล์มละลายเร็ว และแบบผลิตภัณฑ์กาแฟผสมหญ้าดอกขาว ที่สามารถหาซื้อได้ง่ายและนำไปใช้ประโยชน์ง่ายขึ้น

สรรพคุณทางยา

1. ทั้งต้นมีรสขมชุ่ม เป็นยาเย็น ออกฤทธิ์ต่อปอดและตับ มีสรรพคุณทำให้เลือดเย็น เป็นยาแก้พิษ
2. ทั้งต้นนำมาต้มกับน้ำใช้ดื่มต่างน้ำชาเป็นยาบำรุงเลือด แก้ตกเลือดลดความดันโลหิตสูง และบรรเทาโรคเบาหวาน
3. ใบและทั้งต้นช่วยแก้อาการปวดศีรษะ
4. ทั้งต้นใช้เป็นยาลดไข้ แก้อั้วร้อน แก้ไข้หวัดแดงตัวร้อน แก้ไอ แก้ไอหวัด แก้ไข้ที่ประดู ใช้มาลาเรีย
5. เมล็ดนำมาป่นให้ละเอียดใช้ชงกับน้ำร้อนกินเป็นยาแก้ไอ ไอเรื้อรัง
6. ใบใช้ตำผสมกับน้ำมันคน แล้วกรองเอาแต่น้ำมาใช้เป็นยาหยอดตาแก้ตาแดง ตาเปียก ตาแฉะ
7. ทั้งต้นช่วยแก้ไตอักเสบ
8. ทั้งต้นใช้ต้มกับน้ำดื่มแก้ท้องอืดท้องเฟ้อ ปวดท้อง ท้องเสีย ท้องขึ้น ท้องร่วง โรคกระเพาะ
9. รากและทั้งต้นนำมาต้มกับน้ำ และรับประทานน้ำต้มเป็นยาขับพยาธิ ช่วยขับปัสสาวะ แก้ปัสสาวะขัด
10. ทั้งต้นช่วยแก้ริดสีดวงทวาร
11. ใบสดใช้ตำพอกปิดแผล เป็นยาสมานแผล
12. ทั้งต้นช่วยรักษาแผลบวมอักเสบ ดูดฝีหนอง แก้บวม โรคผิวหนัง กลากเกลื้อน ผื่นคัน
13. ทั้งต้นใช้รักษาอาการปวด ปวดเมื่อยตามร่างกาย ปวดหลัง ปวดข้อ ปวดเข่าด้วยการใช้หญ้าดอกขาวนำมาต้มกิน
14. ทั้งต้นใช้ลดอาการอยากบุหรี เพราะกินแล้วจะทำให้เหม็นบุหรีและไม่อยากสูบบุหรีอีก

เอกสารอ้างอิง

เมตไทย. (2563) หญ้าดอกขาว. สืบค้น 25 มีนาคม 2565, จาก <https://medthai.com/หญ้าดอกขาว/>
ไทยแลนด์พลัส. (2564) สมุนไพรน่ารู้ อภัยภูเบศร : “หญ้าดอกขาว” ตัวช่วยดูแลปอด. สืบค้น 25 มีนาคม 2565, จาก <https://www.thailandplus.tv/archives/372218>